

machtiging
chten, komt
irigheden!"

looge Weg-
i secretaire,
iet door op

het pointil-
vraag (door
oeg gemoti-
Febr.). Een
gaat in zee,
uur is auto-
wegens de
dit difficul-
daartoe bek
Augustini
booger gezag,
dd vasthou-
verder deed
htingen."...
Pape gelast
iet is echter
komt er van
t, die eigen-
die, als ze
n!

van Maanen,
at het tegen
Kerkbestuur
het risico

Spall deelde
toop moeten
k te maken.
in handen
om den ker-
verantwoor-

lij de zaak
vooral het
te bezitten.
chreven om
het exploit
te gelasten,
zelve bij zijn
olte uit de
ieb ik geen
poedig.

in naasten,
anger drale,
de Gouver-
want waar-
de „beducht
an één der

Procureur
zaak), noch
ant deze R-
en de zijnen

ens (3 Maart
oedgezinden
prases van
us ook nog

lijk is, alles
zoo had ik
psbriev voor
uwen vorm
was immers
log onbegrij-
den beroeps-
gezien deze
in hiermede

i Bosch ge-

Subst. Secr.
eel op hem,
kende, kun-
Augustinus
eming van
dini erkent
toezeer men
er Politie te
lijkheden be-

iet, dat de
ar dat de te
is op slagen
olge van een
woning kan
in 1863, pag.
goederen op

ere kamp:
utlelooze re-
omsten.
et den 20en
t in dezelfde
onvennikelen
gen zijn aan-
heeft weten
jammerlijke
Mr. J. L. A.
s, die heeft

hem gezegd, zijne vergaderingen vrij te kunnen houden, mits... in een herberg of winkel. Eene herberg is dus de plaats der vergadering van de factie en deze bevindt er zich ook getrouwelijk elken avond." Scholte preekt 's Zondags in een schuur bij de pastorie.

"De ellendige Van Rhee is nog ellendiger door het podagra, en heeft sedert 4 weken niet gepredikt", en niemand, behalve Ds Meerburg, wil voor hem een beurt waarnemen.

Te Sprang, Vrijhoeve-Capelle, „te 's Bosch en elders openbaart zich ook de oefeningsziekte, het is een geestelijke cholera." (Janssen).

Te Almkerk steeds grooten toeloop bij Ds Gezelle Meerburg. Deze „Predikant is een zoo bevreemde zweeper, als Scholte een maniacus is. Almkerk zelf is een wespennest; onderscheiden goedgezinden bevinden zich echter aldaar, die evenwel thans voor de massa moeten... stilzwijgen. UE ziet dat ook daar Scholte's geest en hand werkzaam is. — Ware hij toch in Silezië!" (Pape, 11 Febr.).

W.

K. B.

D Ook in Nov. 1834 — „Ds Scholte zou in persoon dit request van den kerkeraad [van 1 Nov.] overbrengen; door de afzegging van de gewone audientie is dit echter niet gebeurd". (Off. Stukken, pag. 23.)

Humanistische editie van het vierde gebod.

Jongelui bewerken elkaar hier en daar met de schampere bewering, dat het „jongste scheldwoord humanistisch" is. Ik waag het er op, hun aandacht te vragen voor onderstaand knipsel uit „Kerkbeurtenblad" voor Amsterdam e.o.:

Nooit sterker dan op den Zondag gevoelt de slaaf van het publiek hoe hard zijn meester is.

Dat is nu een specimen van humanistische wets-„interpretatie". Inclusief het daarnaar steeds inherente zelfbedrog.

Eminentie-theologie.

Eén van de theologische vergissingen van groot formaat is sinds eeuwen de inventie der z.g. „eminentie-theologie", d.w.z.: als menschen iets hebben, zijn, doen, dat er wezen mag, dan heeft, is, doet God het in eminenten vorm. Een voorbeeld trof ik in „Predikbeurtenblad" (Amsterdam):

Wij zuchten: „welk een wereld".
Hoe moet God dan zuchten!

Jammer, zulke glijbanen voor de gedachte.

Prof. Aalders over het verbond.

Ook ds Meulink heeft zijn bedenkingen tegen de scherpe yonissen, die prof. Aalders zich veroorlooft in zijn afwijzing van de niet-Kuyperiaansche, maar nochtans van ouds gereformeerde opvattingen der vroegere „A-groep" (en van deze niet alleen) over het verbond. In „Enschedesche Kerkbode" schrijft ds Meulink:

De professor behandelt al die teksten waarin het woord verbond voorkomt — een zeer lezenswaardige verhandeling, waarin hij de betekenis van het woord als werkelijk verbond, en niet wet of inzetting, vasthoudt.

Zeer verblijdend.

Maar wat niet aller instemming kan hebben; dat we in het N. Testament eigenlijk niet meer van verbond hooren gewagen.

Van de 33 gevallen, is bij verscheidene het denkbeeld van verbond overgegaan in dat van testament, waarbij de oorspronkelijke idee van een wederzijdsche overeenkomst geheel en al is verdwenen en de voorstelling van de éénzijdige beschikking volkomen op den voorgrond treedt."

Het nieuwe verbond, waarin niets anders is vervat dan wat de weldaad is van het genadeverbond; het inwendige werk van Gods Geest, waardoor wezenlijke levensgemeenschap met den Almachtigen in de verzoening van de zonden wordt verkregen; dat verbond heeft zijne vervulling gevonden in Christus."

Men spreke of preeke dan ook niet meer van verbondswraak of verbondsbreuke, want dat is O-Testamentisch.

Voor enkele jaren ontving ik propagandalectuur van de Baptisten, waarin de Kinderdoop bestreden werd met de redeneering: verbond was Oud-Testamentisch en daarbij behoorde de beëindiging, maar in 't N.T. werd gesproken van Testament en dat was heel wat anders, zoodat men niet meer zeggen kon, dat de doop verbondsteeken was.

In het derde hoofdstuk: „Samenvallende beschouwingen en gevolgtrekking", staat deze nu al bekende uitspraak: „Er kan derhalve geen twijfel aan bestaan of de deelgenooten van het genadeverbond zijn de uitverkorenen. Verbond en uitverkiezing zijn quantitatief identiek; het getal der bondelingen en uitverkorenen is gelijk".

Als prof. A. nu geschreven had: voor mij bestaat er geen twijfel, dan zou misschien niemand bezwaar hebben tegen die zekerheid des professors.

Maar neen, zoo bedoelt hij het niet, want hij gaat dan verder: „Men kan dat wel bestrijden, zooals Ds Woelderink doet, maar deze bestrijding is op Gereformeerd standpunt onhoudbaar".

Niet houdbaar op Gereformeerd standpunt. Wie het dus niet met prof. A. eens is, is ongereformeerd.

Wie leest nu die voorstelling van prof. A. in de Belijdenis?

Mij dunkt, met evenveel recht kan gezegd worden: op het standpunt der Belijdenis is deze uitspraak van prof. A. onhoudbaar.

Hoe moeten op dit standpunt van prof. A. de liturgische schriften onzer formulieren toch gelezen worden. Zoo hebben onze vaders uit den bloetijd der Geref. theologie toch ook niet gesproken.

Wat zou Calvin vreemd opkijken, als hij las, dat de periode der sluiting van verbonden in het N.T. voorbij is, omdat het nieuwe verbond, waarvan Jeremia heeft geprofeteerd, zijn verwerkelijking heeft gevonden in Jezus Christus.

Inderdaad, Calvin zou vreemd opzien. Beter zou hij zich kunnen vinden in de opvatting van ds W. H. v. d. Vegt. Het is niet de eenige onder ons voorgedragen opvatting, waarvan Calvin vreemd op zou zien.

Een onjuiste voorstelling van prof. Hepp en de bepaling van de plaats waar men vredelevend is.

Ds S. J. Popma schrijft in Amersf. Kb. over de promotierecht-debatten:

't Lijkt me geheel onjuist, om met prof. Hepp te zeggen: er is verdeeldheid gekomen onder de voorstanders. Vroeger meenden alle voorstanders, dat de kerk het recht heeft 't promotierecht toe te kennen, zoo redeneert prof. H., nu willen sommigen van hen de kerk er buiten laten en komen tot een norm, waarin het promotie-recht er wel komt en toch de kerk er niet in meesprekt.

Zoo lag de zaak ter Synode niet.

Daar werd de vraag gesteld — en nu doel ik op het voorstel ontworpen door prof. de Hartogh en de predikanten Den Houting, Kraan, Jonkhoff en Popma — hoe ver kunnen we aan de bezwaren van de tegenstanders tegemoet komen. Principieele bezwaren tegen het promotie-recht hadden deze voorstellen niet. De eenvoudige weg van toekenning van het promotie-recht zonder meer was mij veel liever geweest. De principieele beslissing of een school der kerken wetenschappelijke titels kan verlenen is reeds lang gevallen, toen het kandidaats-examen wetenschappelijk examen werd, ook door de V.U. als zoodanig erkend. De toekenning van het promotie-recht is een vraag van praktische mogelijkheid alleen. Zoo zie ik hier de dingen, zooda de lezers zich zullen herinneren.

De vraag kwam dus: hoever kunnen we aan de bezwaren van de tegenstanders tegemoet komen?

't Voorstel den Houting e.a. is zeer ver gegaan in tegemoetkoming.

Heeft men conscientie-bezwaar dat de kerk de mogelijkheid schept — meer gebeurt er niet! — van het verlenen van wetenschappelijke titels, welnu, we zijn bereid de kerk er buiten te laten.

Ziet men financiële bezwaren, die onoverkomelijk zijn, laat dan de kerk geen enkele financiële verplichting aangaan. Dat betekent dus: de voorstanders zullen zelf voor 't geld zorgen, terwijl de kerk in haar geheel en de Geref. theologie alle voordeelen geniet.

Heeft iemand angst, dat de kerk verantwoorde-lijkheid gaat dragen voor den inhoud van eventuele onoverzichtige dissertaties, laten we dan uitdrukkelijk vastleggen, dat de kerk zelfs geen toezicht aanvaardt.

Dat is alles toch wel heel soepel en dat getuigt toch zeker van een ernstigen wil om bezwaren van anderen te verstaan en te eerbiedigen.

Ik kan alleen maar eerbied hebben voor de principieele voorstanders, die ter Synode vóór het voorstel den Houting e.a. gesproken hebben. Dat beteekent een zwaar offer: het afstand doen van wat zij met groote overtuiging zien als een recht en 't op zich nemen van zware lasten. Wie de verhoudingen in onze kerken beoordeelen wil, moet rekening houden met 't feit, dat ter wille van de vrede en broederlijk samenwerken er de bereidheid was dat offer te brengen.

Intusschen — op het voorstel den Houting (plus Kraan, Jonkhoff, Popma, den Hartogh) zijn door prof. Hepp enkele torpedo's afgevuurd. Hij heeft het den gemoedelijken geef-maar-wat-toe-geest niet gemakkelijk gemaakt.

Mijnerzijds is de idee van prof. Kuyper volkomen onaanvaardbaar genoemd. Uitvoerig gaf ik aan waarom.

We moeten nu maar alle compromissen laten varen, dunkt me zoo.

„Geref. Jongelingsblad".

Hier volgt ons antwoord. De Persschouwer v. h. G. J. Bl. citeert wat wij schreven:

„Dat de stellingen van Ds Van der Vegt opgenomen zijn, beteekent niets in vergelijking met die met foto's en veel gezelligheidsomhaal verluichte weergave van Prof. Aalders' verbondstheorieën; waarom vragen de jeugdleiders, als ze toch dogmatische leiding willen geven (wat hun taak niet is) een oud-testamenticus en niet een dogmaticus?"

Ik zou dit laatste — wanneer het gaat om précaire punten — niet aanbevelen; de jongelingen kunnen beter van de meisjes leeren, die zulke kunststukjes niet uithalen."

Hij merkt dan op:

Pardon Professor — dit „kunststukje" komt ook voor rekening van den meisjesbond, want Prof. Aalders sprak hier op een congres, dat door de contact-commissie der Gereformeerde jeugdbonden georganiseerd was en in die contact-commissie heeft de meisjesbond even goed zitting als de jongelingsbond. U kunt hier dus niet de meisjes aan de jongens ten voorbeeld stellen.

Het zegt mij niets. Natuurlijk was me de samenstelling van het congres bekend. Maar we hebben het er over gehad, dat de opvattingen van prof. Aalders door het J.B.I. met bijzonderen nadruk aan de jeugd zijn doorgegeven. Die nadruk ontbrak bij de meisjes. En voort: waarom vergeet men toch het punt-in-verge-

lijking? De meisjes hebben ds Feenstra niet het zwijgen opgelegd; ze hebben den aangewezen dogmatischen leidraadsschrijver niet willen tegenhouden onder gelijktijdige begunstiging van een voor vele gereformeerden in zijn scherpe veroordeeling onjuist en onvoldoend gemotiveerd referaat van prof. Aalders. Dat was het „kunststukje", — men moet de dingen in hun verband laten staan.

We lezen verder.

En waarom hier die opmerking over een oud-testamenticus en een dogmaticus? U zegt herhaaldelijk — zeer ten onrechte — dat wij Ds Feenstra willen laten zwijgen, maar U wilt toch niet dien oud-testamenticus laten zwijgen wanneer het gaat over het verbond? En toch... zooals het hier staat lijkt het er wel een beetje op.

Wie heeft dat nu bewaerd? Prof. Aalders heeft inzake den openbaringshistorischen kant van het verbond zeer goede dingen gezegd. Inzake de dogmatische zijde tastte hij m.i. mis. Overigens wilden niet wij hem laten zwijgen, doch het J.B.I. wilde ds Feenstra doen zwijgen — voor de jeugd. Wel den één, niet den ander, daar gaat 't over! Of men al ook prof. Vollenhoven op een plaatje laat zien als ook tegenwoordig ter conferentie, verandert dat iets aan de zaak?

Voorts meent het blad, dat het niet ds Feenstra heeft willen doen zwijgen. Men schreef immers:

„Wanneer beide standpunten waren uiteengeset en er was aan toegevoegd, dat er nog heel wat studie en samenspreking in onze kerken noodzakelijk zal zijn om hier tot eenstemmigheid te komen — we zouden gezwezen hebben.

Maar nu hier zoo hotweg gezegd wordt, dat de schoone naam van de pluriformiteit slechts dienen moet om een zondigen toestand goed te praten, meenen we daartegen ernstig bezwaar te moeten maken."

Wat zegt dit nu anders dan wij beweerden? Ds Feenstra mag dus alleen refereeren? Geen leiding geven? En dat, waar het J.B.I. zelf over „synodale punten" meer dan eens allesbehalve alleen-maar-refererend schreef?

Op de rest ga ik niet meer in; het wordt te futiel. Slechts dit nog. Het blad schrijft:

Ons blad zou nog altijd aan Prof. Greijdanus excuus moeten vragen, volgens den Redacteur der Reformatie.

We zijn ons daarvan niet bewust. Waren we dat wel, dan zouden we geen oogenblik aarzelen het ook te doen. We hebben indertijd critiek geëfend in ons blad van 22 April 1938 op de wijze, waarop Prof. Greijdanus schreef over een besluit van een „meerdere vergadering" en we hebben toen aan het slot geschreven: „In het belang der Kerken van onze opgroeiende jeugd achten we het noodzakelijk, dat men ophoude op deze wijze te spreken over onze meerdere vergaderingen.

Daarmee wordt 's Heeren Tempel niet gebouwd.

Nog steeds zijn we van meening, dat we toen niet ten onrechte critiek hebben geëfend en dat de historie ons ook in het gelijk heeft gesteld, zoodat we ons van eenig verkeerd optreden in deze zaak niet bewust zijn.

Hier wordt alleen maar het slot geciteerd. Nu is dit slot op zichzelf al erg genoeg. De historie zou het blad in het gelijk gesteld hebben??? De historie heeft prof. Greijdanus in het gelijk gesteld; de classis Drachten heeft kerkrechtelijk onjuist gehandeld, en ook uit de kringen der bondsleiding heb ik dit ronduit hooren verklaren. In elk geval: wat verneemt het J.B.I. zich? Mag prof. Greijdanus niet waken tegen kerkelijk bederf? Doet hij wat anders dan de kerken, en ook haar jeugd, dienen, als hij dreigende gevaren aanwijst?

En voort, sprak het blad niet zijn „besliste afkenning" uit? Sprak het niet over den „eerbied voor de organen van het kerkelijk instituut", die „zwaer tot schade (!) voor ons kerkelijk leven", „ernstig bedreigd" (!) zou zijn door prof. Greijdanus' schrijven?

Hief het blad niet „waarschuwend den vinger omhoog"?

Dat alles wordt nu verder weggelaten.

Maar het staat er nog. En zoolang het J.B.I. niet openlijk zijn excuus daarover aanbiedt aan den beleedigden hoogleraar, die ook in dit noodzakelijk werk de kerken eerlijk heeft gediend, valt er met deze schrijvers over wat mag en niet mag in de jeugdleiding niet meer te discussieeren. Wij vinden dit geschrift bedroevend. En slecht voor de jeugd.

Volgende week enkele opmerkingen ten besluite, naar we hopen.

K. S.

Bandjes Catechismusbijlage.

Door de groote aanvraag naar de bandjes konden we, mede niet het oog op de nog te volgen deeltjes, het linnen niet uit voorraad betrekken. We hebben dit dus aan de fabrikanten moeten laten aannemen, en verzoeken hen, die dit bandje bestelden, nog even geduld te willen oefenen.

Mogen we tevens vriendelijk verzoeken, de verschuldigde 50 cents per giro in te zenden, ter voorkoming van de administratie- en incassokosten, onder vermelding of het bandje al of niet besteld was? Bij voorbaat onzen dank.

DE UITGEVERS.